

van vee

GELD

tot pc

van ruilhandel

tot internetbankieren

bundel voor leerkracht

klas

GELD

VAN VEE TOT PC

VAN RUILHANDEL TOT INTERNETBANKIEREN

3DE GRAAD BASISONDERWIJS

LEERKRACHTENBUNDEL

Eindtermen Frans

2 Frans – Lezen

Met betrekking tot die communicatieve situaties waarin leerlingen redelijkerwijze kunnen terechtkomen en volgens de verworven basiswoordenschat en taalstructuur, kunnen de leerlingen:

2.3 in een tweetalige alfabetische basiswoordenlijst de vertaling opzoeken van een Frans woord.

2.4 bij het realiseren van de bovenstaande eindtermen leggen de leerlingen de nodige leesbereidheid aan de dag.

3 Frans – Spreken

Met betrekking tot die communicatieve situaties waarin leerlingen redelijkerwijze kunnen terechtkomen en volgens de verworven basiswoordenschat en taalstructuur, kunnen de leerlingen:

3.3 bij het realiseren van de bovenstaande eindtermen leggen de leerlingen de nodige spreekbereidheid en spreekduur aan de dag.

3.4 de leerlingen tonen de bereidheid te streven naar een zo correct mogelijke uitspraak.

4 Frans – Schrijven

4 de leerlingen kunnen veelvuldig voorkomende basiswoorden en taalstructuren kopiëren.

Eindtermen muzische vorming

1 Muzische vorming – Beeld

De leerlingen kunnen

1.2 door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten.

1.3 beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.

1.4 plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.

1.5 beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

1.6 tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

3 Muzische vorming – Drama

De leerlingen kunnen

3.3 geconcentreerd luisteren naar een gesproken tekst (verteld of voorgelezen) en die mondeling, schriftelijk, beeldend of dramatisch weergeven.

6 Muzische vorming – Attitudes

De leerlingen kunnen

6.1 blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken.

6.2 zonder vooroordelen naar kunst kijken en luisteren.

6.3 genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

6.4 vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

6.5 respect betonen voor uitingen van leeftijdgenoten, behorend tot eigen en andere culturen.

Eindtermen Nederlands

1 Nederlands – Luisteren

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in

1.1 een voor hen bestemde mededeling met betrekking tot het school- en klasgebeuren.

1.3 een uiteenzetting of instructie van een medeleerling, bestemd voor de leerkracht.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij

- 1.5 een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.
- 1.6 een voor hen bestemde instructie voor een buitenschoolse situatie.
- 1.7 een voor hen bestemde informatieve tv-uitzending (op video, dvd, ...).

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in

- 1.8 een discussie met bekende leeftijdgenoten.
- 1.9 een gesprek met bekende leeftijdgenoten.
- 1.10 een door leeftijdgenoten geformuleerde oproep.

2 Nederlands – Spreken

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze:

- 2.1 aan leeftijdgenoten over zichzelf informatie verschaffen.
- 2.2 aan iemand om ontbrekende informatie vragen.
- 2.3 over een op school behandeld onderwerp aan de leerkracht verslag uitbrengen.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze

- 2.5 vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.
- 2.6 van een behandeld onderwerp of een beleefd voorval een verbale/non-verbale interpretatie brengen, die begrepen wordt door leeftijdgenoten.
- 2.7 bij een behandeld onderwerp vragen stellen die begrepen en beantwoord kunnen worden door leeftijdgenoten.
- 2.8 een instructie geven zodat iemand die vertrouwd is met de situatie, ze kan uitvoeren.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) het gepaste taalregister hanteren als ze op basis van vergelijking, hetzij met hun eigen mening, hetzij met andere bronnen

- 2.9 in een gesprek kritisch reageren op de vragen en opmerkingen van bekende volwassenen.
- 2.10 tijdens een discussie met bekende volwassenen over een behandeld onderwerp passende argumenten naar voren brengen.

3 Nederlands – Lezen

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in

- 3.1 voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.
- 3.2 de gegevens in schema's en tabellen ten dienste van het publiek.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in

- 3.4 voor hen bestemde school- en studieteksten en instructies bij schoolopdrachten.
- 3.5 voor hen bestemde verhalen, kinderromans, dialogen, gedichten, kindertijdschriften en jeugdcyclopedieën.

4 Nederlands – Schrijven

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = kopiëren)

- 4.1 overzichten, aantekeningen, mededelingen op- en overschrijven.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven)

- 4.2 een oproep, een uitnodiging, een instructie richten aan leeftijdgenoten.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren)

- 4.3 een brief schrijven aan een bekende om een persoonlijke boodschap of belevenis over te brengen.
- 4.6 schriftelijk antwoorden op vragen over verwerkte inhoud.

- 4.7 De leerlingen kunnen voor het realiseren van bovenstaande eindtermen bovendien:

- hun teksten verzorgen rekening houdende met handschrift en lay-out
- spellingsafspraken en -regels toepassen in verband met het schrijven van
  - woorden met vast woordbeeld:
    - klankzuivere woorden
    - hoogfrequente niet klankzuivere woorden
  - woorden met veranderlijk woordbeeld (regelwoorden):

- werkwoorden
- klinker in open/gesloten lettergreep
- verdubbeling medeklinker
- niet-klankzuivere eindletter
- hoofdletters
- interpunctietekens . , ? ! :

4.8 De leerlingen ontwikkelen bij het realiseren van de eindtermen voor spreken, luisteren, lezen en schrijven de volgende attitudes:

- spreek- , luister- , lees- en schrijfbereidheid
- plezier in luisteren, spreken, lezen en schrijven
- bereidheid tot nadenken over het eigen luister- , spreek- , lees en schrijfgedrag
- bereidheid tot het naleven van luister- , spreek- , lees- en schrijfconventies
- weerbaarheid

5 Nederlands - Vaardigheden/Strategieën

5 De leerlingen kunnen vaardigheden/strategieën in verband met luisteren, spreken, lezen en schrijven aanwenden die nodig zijn om de respectievelijke eindtermen te realiseren. Zij houden daarbij onder meer rekening met

- de totale luister- , spreek- , lees- en schrijfsituatie
- de tekstsoort
- het verwerkingsniveau
- zoals die aangegeven zijn in de desbetreffende eindterm.

6 Nederlands – Taalbeschouwing

6.2 De leerlingen zijn bereid te reflecteren over gebruikte luister- , spreek- , lees- en schrijfstrategieën.

6.3 De leerlingen zijn bereid om vanuit een concrete context te reflecteren over de volgende aspecten van taal:

- klankniveau
- woordniveau (woordvorming)
- zinsniveau (woordvolgorde)
- tekstniveau (eenvoudige structuren).

6.4 De leerlingen kunnen bij de bovenstaande eindtermen de geëigende termen gebruiken:

- zelfstandig naamwoord (+ lidwoord), verkleinwoord, werkwoord, stam, uitgang, voor- en achtervoegsel, andere woorden
- onderwerp, persoonsvorm, zinsdeel
- kopje, alinea.

6.5 De leerlingen zijn bereid om te reflecteren over taal en over taalgebruik.

Eindtermen wiskunde

1 Wiskunde – Getallen

Begripsvorming-wiskundetaal-feitenkennis

De leerlingen

- 1.25 kunnen eenvoudige procentberekeningen maken met betrekking tot praktische situaties.
- 1.26 kunnen de zakrekenmachine doelmatig gebruiken voor de hoofdbewerkingen.
- 1.27 zijn in staat uitgevoerde bewerkingen te controleren, onder meer met de zakrekenmachine.
- 1.28 kunnen in contexten vaststellen welke wiskundige bewerkingen met betrekking tot getallen toepasselijk zijn en welke het meest aangewezen en economisch zijn.
- 1.29 zijn bereid verstandige zoekstrategieën aan te wenden die helpen bij het aanpakken van wiskundige problemen met betrekking tot getallen.

2 Wiskunde – Meten

Begripsvorming-wiskundetaal-feitenkennis

De leerlingen

- 2.4 kunnen de functie van de begrippen "schaal" en "gemiddelde" aan de hand van concrete voorbeelden verwoorden.

3 Wiskunde – Meetkunde

Begripsvorming-wiskundetaal-feitenkennis

De leerlingen

3.7 zijn in staat

- zich ruimtelijk te oriënteren op basis van plattegronden, kaarten, foto's en gegevens over afstand en richting
- zich in de ruimte mentaal te verplaatsen en te verwoorden wat ze dan zien.

4 Wiskunde - Strategieën en probleemoplossende vaardigheden

De leerlingen

- 4.1 kunnen met concrete voorbeelden aantonen dat er voor hetzelfde wiskundig probleem met betrekking tot getallen, meten, meetkunde en ruimtelijke oriëntatie, soms meerdere oplossingswegen zijn en soms zelfs meerdere oplossingen mogelijk zijn afhankelijk van de wijze waarop het probleem wordt opgevat.
- 4.2 zijn in staat om de geleerde begrippen, inzichten, procedures, met betrekking tot getallen, meten en meetkunde, zoals in de respectievelijke eindtermen vermeld, efficiënt te hanteren in betekenisvolle toepassingsituaties, zowel binnen als buiten de klas.

5 Wiskunde – Attitudes

De leerlingen

- 5.2 ontwikkelen een kritische houding ten aanzien van allerlei cijfermateriaal, tabellen, berekeningen waarvan in hun omgeving bewust of onbewust, gebruik (misbruik) gemaakt wordt om mensen te informeren, te overtuigen, te misleiden ...
- 5.4 zijn bereid zichzelf vragen te stellen over hun aanpak voor, tijdens en na het oplossen van een wiskundig probleem en willen op basis hiervan hun aanpak bijsturen.

Eindtermen wereldoriëntatie

1 Wereldoriëntatie natuur

Levende natuur

De leerlingen

- 1.3 kunnen bij organismen kenmerken aangeven waaruit hun aangepastheid blijkt aan hun voeding, aan bescherming tegen vijanden en aan omgevingsinvloeden
- 1.4 kunnen illustreren dat de mens de aanwezigheid van planten en dieren in zijn omgeving beïnvloedt

Niet-levende natuur

De leerlingen

- 1.11 kunnen van courante voorwerpen uit hun omgeving zeggen uit welke materialen en grondstoffen ze gemaakt zijn

2 Wereldoriëntatie technologie

Basisinzichten techniek

De leerlingen

- 2.3bis leren effectief met informatica en informatieverwerking omgaan

3 Wereldoriëntatie mens

Ik en mezelf

De leerlingen

- 3.1 drukken in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uit
- 3.3 tonen in concrete situaties voldoende zelfvertrouwen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen

Ik en de anderen: in groep

De leerlingen

- 3.7 hebben aandacht voor de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren en zijn bereid er rekening mee te houden

4 Wereldoriëntatie maatschappij

Sociaal-economische verschijnselen

De leerlingen

- 4.4 kunnen illustreren dat welvaart zowel over de verschillende landen in de wereld als in België ongelijk verdeeld is

5 Wereldoriëntatie tijd

Dagelijkse tijd

De leerlingen

- 5.3 kunnen in een kleine groep voor een welomschreven opdracht een taakverdeling en planning in de tijd opmaken

5.4 kunnen tijdsaanduidingen op uitnodigingen en openings- en sluitingstijden correct interpreteren
Historische tijd
De leerlingen

5.7 kennen de grote periodes uit de geschiedenis en ze kunnen duidelijke historische elementen in hun omgeving en belangrijke historische figuren en gebeurtenissen waarmee ze kennis maken, situeren in de juiste tijdsperiode aan de hand van een tijdband

5.8 kunnen aan de hand van een voorbeeld illustreren dat een actuele toestand, die voor kinderen herkenbaar is, en die door de geschiedenis beïnvloed werd, vroeger anders was en in de loop der tijden evolueert

5.9 tonen belangstelling voor het verleden, heden en de toekomst, hier en elders

6 Wereldoriëntatie ruimte

Oriëntatie- en kaartvaardigheid

De leerlingen

6.2 kunnen in praktische toepassings situaties op een gepaste kaart en op de globe de evenaar, de polen, de oceanen, de landen van de Europese Unie en de werelddelen opzoeken en aanwijzen

Algemene vaardigheden ruimte

De leerlingen

6.11 kunnen een atlas raadplegen en kunnen enkele soorten kaarten hanteren gebruikmakend van de legende, windrichting en schaal

Werkvormen voor de leerlingen

1. Expositie / tentoonstelling
2. Groepswerk
3. Klassengesprek
4. Muzische expressievormen
5. Werken met foto's, afbeeldingen, prenten, video, dvd, tv, radio
6. Werken met krantenknipsels
7. Individuele uitwerking
8. Internet **www**
9. Atlasoefening
10. Encyclopedie(ën)

Doelstellingen van het project

Algemene doelstelling

1. vanuit verschillende invalshoeken het onderwerp geld benaderen en leerlingen op die manier zijdelings met de numismatiek in contact brengen

Bijzondere doelstellingen

2. op een tijdbalk de betreffende gegevens kunnen situeren
3. a.d.h.v. tabellen, encyclopedieën, woordenboeken, leerboeken, atlassen, internet, ... de nodige informatie kunnen vinden
4. gekende en op te zoeken woorden, uitdrukkingen, gezegden, spreekwoorden, ... mondeling en/of schriftelijk in een context kunnen gebruiken
5. gegevens van het internet kunnen afprinten
6. op aardrijkskundige kaarten de betreffende gegevens kunnen aanduiden, situeren, ...
7. in gespreks situaties Franse basiswoordenschat i.v.m. kopen/verkopen zowel mondeling al schriftelijk kunnen gebruiken, evenals het gebruik van het deelaanduidend lidwoord
8. (**Extra's**) van met geld tekstgebonden verhalen uit het Nieuwe Testament de moraal, de betekenis, de boodschap ervan kunnen verklaren
9. (**Extra's**) realiseerbare suggesties kunnen doen over de manier waarop de grote verschillen tussen rijk en arm, Noord en Zuid kunnen worden gemilderd/weggewerkt
10. van enkele landnamen afgeleide persoonsnamen kunnen maken
11. aardrijkskundige bijvoeglijke naamwoorden maken
12. van symbolen van belangrijke munteenheden de overeenstemmende munteenheid kunnen benoemen en ze aan het juiste land kunnen toeschrijven
13. landen die momenteel tot de eurozone zijn toegetreten kennen en ze op een aardrijkskundige kaart kunnen situeren

14. landen die na 2008 de euro zullen invoeren kunnen opzoeken en ze op een aardrijkskundige kaart kunnen inkleuren
15. van de Europese landen, de VSA en Japan de munteenheid kennen, alsook de persoonsnamen van de inwoners van de VSA en van enkele Europese landen en hun respectieve afgeleide bijvoeglijke naamwoorden
16. de officiële afkortingen van (enkele belangrijke) munteenheden kunnen schrijven
17. bij de tot de eurozone toegetreden landen de oude munteenheid kunnen plaatsen en de datum van de invoering van de euro
18. voor het internationaal gezelschap op de zuidpool de voor- en de keerzijde van een munt kunnen ontwerpen
19. van bedreigde diersoorten de natuurlijke biotoop kunnen aanduiden, de oorzaken van deze bedreiging kennen en voorstellen ter bescherming van deze dieren kunnen doen
20. aan de hand van een dvd of een videofilm verschillende stappen van de muntproductie in de juiste volgorde kunnen plaatsen
21. percenten kunnen berekenen
22. eenvoudige intrestberekeningen kunnen maken
23. begrijpen wat geldbelegging is door winst of verlies te kunnen berekenen
24. begrijpen wat wisselkoersen zijn door de omzetting in andere valuta te kunnen berekenen
25. visueel niet direct waarneembare veiligheidskenmerken bij eurobankbiljetten kunnen ontdekken
26. muntenpuzzel kunnen samenstellen
27. in een letter raster verborgen woorden kunnen onderkennen en met bepaalde letters een projectgebonden woord vinden, dit verklaren en in een context kunnen gebruiken
28. voltooid deelwoorden (werkwoordsvorm na 'ik heb of 'ik ben') en als bijvoeglijke naamwoorden gebruikte voltooid deelwoorden kunnen vormen
29. materialen waaruit munten zijn vervaardigd leren kennen (herkennen)
30. door inhoudsvragen juist te kunnen beantwoorden bewijzen een tekst goed te hebben begrepen
31. voor ouders / verantwoordelijke opvoeders een persoonlijke uitnodiging voor de afsluitende projectgebonden klassentoonstelling kunnen opstellen
32. voor een afsluitende projectgebonden klassentoonstelling een museumdoos kunnen maken

Nagestreefde attitudes

1. de gewoonte hebben om gezochte info in tabellen, woordenboeken, brochures, encyclopedieën, kranten, internetsites, ... te zoeken
2. op een verantwoorde manier met geld omgaan
3. bij geldtekort nagaan waar en kan worden bespaard, welke keuzes er moeten worden gemaakt
4. (**Extra's**) bereidheid om onze rijkdom, welstand met anderen (derde wereld, vierde wereld, ...) te delen
5. in groep kunnen samenwerken
6. bereidheid om het resultaat van eigen werk objectief te evalueren en met dat van medeleerlingen te vergelijken
7. constante alertheid voor de bedreiging voor het voortbestaan van bepaalde diersoorten en de bereidheid om zich voor het behoud van deze soort van dieren op een eigen manier in te zetten
8. noodzakelijke concentratie, aandacht opbrengen om uit aangeboden (studie-/info-)materiaal (internet, films, boeken, video's, tentoonstellingen, ...) de nodige informatie te halen
9. tijdens spellen fairplay aan de dag leggen
10. bij spellen, opdrachten, ... (bv. letter raster, ...) steeds naar een methode ter oplossing zoeken

Verklaring van de kolommen

- A doelstellingen
  - B attitudes
  - C eigenlijke lesgang
  - D lessuggesties, didactisch materiaal & hulpmiddelen
- Steeds ter beschikking en afhankelijk van het lesverloop:

Internetverbinding, overheadprojector, nodige transparanten, scherm, enkele computers met printer-scanner, minstens 1 printer, woordenboeken, encyclopedieën, atlanten, bundel schoolproject, laptop voor de leraar met zo mogelijk een aansluiting voor een beamer, video en/of dvd-speler, aardrijkskundige wandkaarten + blinde kaarten

A	B	C	D
2 3 4 5 6	1 5 8	<h1 data-bbox="209 136 927 174">1 VLAAMSE ONTDEKKING IN SPANJE</h1> <h2 data-bbox="272 181 1139 219">Professor Mark Franken vindt Romeinse munten</h2>	
<p data-bbox="209 271 1541 423">Rode draad: Mark Franken, een Vlaamse professor-numismaat, ontdekt in Spanje, dicht bij de Golf van Biskaje (<i>Spaans:</i> Golfo de Vizcaya, <i>Frans:</i> Golfe de Gascogne, <i>Baskisch:</i> Bizkaiko Golkoa), in de ruïne van een eeuwenoude villa met een metaaldetector 6 Romeinse munten uit de 1ste eeuw n. Chr.. In de loop van deze week/lessenreeks zullen we deze man geregeld volgen om te weten te komen wat er na deze muntvondst nog allemaal gebeurt.</p>			
<p data-bbox="209 483 1318 573">activiteit 1 Eerst maak je kennis met de muntvondst, over welke munten het gaat en wat erop is afgebeeld. Wat verder leer je wat meer over Spanje, het land waar de munten zijn gevonden.</p> <p data-bbox="323 607 1058 633">1a Bekijk de afgebeelde munten en lees ook de tekst erbij.</p> <p data-bbox="209 667 1133 694">activiteit 2 Je maakt kennis met woorden die met geld te maken hebben.</p> <p data-bbox="323 728 1286 1153">2a Zoek in je woordenboek of in het dikke klaswoordenboek de betekenis van de volgende woorden op en noteer deze. Daarna gebruik je elk van deze woorden mondeling in een aparte zin.</p> <ul data-bbox="395 819 1241 1153" style="list-style-type: none"> - de numismaat: <i>kenner van munten en penningen</i> - numismatisch: <i>alles wat de munt- en penningkunde betreft</i> - de muntvondst: <i>gevonden munten</i> - de beeldenaar: <i>stempeling aan de voorzijde van een munt</i> - de metaaldetector: <i>apparaat om metalen voorwerpen onder de grond op te sporen</i> - determineren: <i>bepalen, herkennen</i> - het munthuis: <i>instelling waar munten worden geslagen</i> - de provisie: <i>percentsgewijs berekend loon van makelaars, vertegenwoordigers</i> - de verkoper: <i>iemand die verkoopt</i> <p data-bbox="323 1187 1302 1489">2b Schrijf met elke woordenreeks een zin.</p> <p>a) numismaat, muntvondst <i>Bv. In een oud kasteel deed de numismaat een muntvondst.</i></p> <p>b) beeldenaar, Romeinse keizer <i>Bv. Met de metaaldetector ontdekte de jongen een munt met de beeldenaar van een Romeinse keizer.</i></p> <p>c) provisie, verkoper <i>Bv. Na de verkoop van het huis ontving de verkoper een provisie.</i></p> <p>d) determineren, muntverzamelaar <i>Bv. Die numismaat determineert een Romeinse munt.</i></p> <p data-bbox="209 1523 571 1550">activiteit 3 Atlasoefening!</p> <p data-bbox="323 1583 1233 1673">3a Atlasoefening. Overtrek op de kaart van Europa de grens van Spanje rood. Wat is het nr. van Spanje op de bovenstaande Europakaart? 16 Kleur de Spaanse vlag zoals het hoort.</p> <div data-bbox="636 1704 888 1870" style="text-align: center;"> </div> <p data-bbox="323 1904 1137 1960">3b Vul hieronder de gevraagde namen in voor de letters a, c en d op de Europakaart.</p>		<p data-bbox="1343 584 1541 734">-afbeeldingen van Romeinse 5 denarii en 1 aureus uit 1ste eeuw n. Chr.</p> <p data-bbox="1343 768 1541 891">-woordenboek -groepswork, daarna klassikale verbetering</p> <p data-bbox="1343 1503 1517 1626">-groepswork -blinde kaart Europa -kleurpotloden</p>	

Wat informatie over Spanje, het land van de muntvondst

Wat is de Spaanse hoofdstad? (a) *Madrid*
Welke zee grenst aan Spanje? (c) *Middellandse Zee*
Welke oceaan grenst aan Spanje? (d) *Atlantische Oceaan*

3c Wat zijn de 2 buurlanden van Spanje ? Geef het nummer en de naam van het land.

nummer	naam van het buurland
--------	-----------------------

7	<i>Frankrijk</i>
17	<i>Portugal</i>

3d Door welk land moet Mark Franken, wanneer hij van België (Europakaart blz. 4 nr. 8) naar Spanje reist?

Frankrijk (Europakaart blz. 4 nr. 7)

3e Welke bergketen vormt de grens tussen dit land en Spanje? Kleur ze bruin op de kaart. *Pyreneeën*

activiteit 4 Je neemt de munten van de muntvondst op blz. 3 onder de loep.

4a Hoeveel munten heeft Mark Franken alweer gevonden ? 6

4b Wat is de naam van de Romeinse munten?

De gouden munt is een *aureus*
Een zilveren munt is een *denarius*

4c Wat wordt er op deze munten voorgesteld?

- ① *de tempel van Jupiter, de dondergod*
- ② *de gevleugelde Victoria*
- ③ *de gevleugelde Victoria*
- ④ *de corona civica, de burgerkroon*
- ⑤ *Augustus*
- ⑥ *keizer Augustus*

4d Hoe komen er in Spanje Romeinse munten?

Om het antwoord te weten gebruik je een encyclopedie of zoek je op het internet. (Wikikids: trefwoord 'Spanje') Indien mogelijk: druk deze informatie van het internet af, steek ze bij dit mapje.

Rome heeft ook Spanje gekoloniseerd. Daarom is het niet verwonderlijk, dat er in meerdere uithoeken van dit land Romeinse munten zijn gevonden, omdat de Romeinen ook met bewoners ervan in contact zijn gekomen.

4e Duid nu de periode waarvan de muntvondst dateert op de tijdbalk op blz. 1 aan. *14 na Christus*

Knip daarna de afgebeelde Romeinse munten (blz. 24) uit. Kleef ze op hun plaats boven de tijdbalk.

4f Trek een lijn van de muntvondst naar de overeenstemmende periode.

activiteit 5 Geschiedenis van het geld

5a Dat er vroeger niet uitsluitend Romeinse munten werden gebruikt, merk je onder de tijdbalk blz. 1: 'De geschiedenis van ons geld in zeven munten'. Van elk van deze munten trek je een lijn naar de tijdbalk, naar de periode waarin ze voorkwamen.

5b Lees onderstaande tekst.

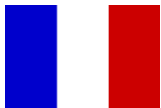
5c De titel van dit mapje luidt 'GELD, van vee ... tot PC'. Kun je die nu mondeling verwoorden?

5d Stel mekaar vragen over de tekst 'De geschiedenis van het geld'.

-groepswerk

-afbeeldingen van Romeinse 5 denarii en 1 aureus uit 1ste eeuw n. Chr.

-encyclopedieën en/of internetverbinding
-enkele bondige, afgedrukte samenvattingen over de geschiedenis van het Romeinse rijk (in het bijzonder de Romeinse aanwezigheid in Spanje)
-tijdbalk (zo mogelijk ook in de klas aanwezig voor klassikale verbetering)
-tijdbalk (zo mogelijk ook in de klas aanwezig voor klassikale verbetering)
-tekst 'De geschiedenis van het geld' wordt door de leerlingen eerst individueel gelezen

31 32	5	<h2 style="background-color: #cccccc; padding: 5px;">VOORBEREIDING VAN DE KLASSENTENTOONSTELLING</h2> <p><u>Voorafgaandelijk aankondigen van een projectgebonden tentoonstelling als slotactiviteit.</u> Met deze voorbereiding zullen de leerlingen die voor bepaalde opdrachten/oefeningen al klaar zijn of in voorkomend geval niet meteen over een internetverbinding kunnen beschikken zinvol kunnen verder werken:</p> <p>1.1 starten met het maken van een museumdoos (individueel of gezamenlijk), 1.2 voor hun ouders / verantwoordelijke opvoeders een uitnodiging voor deze tentoonstelling uitwerken.</p> <p>Hiervoor kunnen de leerlingen al mogelijke verzamel- en/of vakantiemunten, ... bijeenzoeken. Of munten uit het oorspronkelijke thuisland van allochtone leerlingen. Voor de verdere opvulling van een museumdoos wisselen de leerlingen van gedachte.</p>	-grote kartonnen dozen, lijm, behangselpapier, verf, ...								
3 4 6 7 31 32	1 5	<h2 style="background-color: #cccccc; padding: 5px;">2 PROFESSOR MARK FRANKEN GAAT FRANS</h2> <h3 style="background-color: #cccccc; padding: 5px;">Persconferentie in Parijs</h3> <p style="background-color: #cccccc; padding: 5px;">Rode draad: door het uitzonderlijke karakter van deze muntvondst zijn numismaten, musea, muntenclubs, ... hiervan vlug op de hoogte. Omdat het Musée de la Monnaie de Paris (Wat voor een museum zou dat kunnen zijn? Waar is het gelegen?) als eerste voor de muntschat van Mark Franken interesse betoont, besluit deze voor een persconferentie naar de Franse hoofdstad te reizen. Tijdens deze bijeenkomst stelt de vinder al vlug vast, dat er over kopen en verkopen van deze muntvondst wordt gesproken. Maar, omdat Mark Franken niet zo best Frans kent, zal hij zo dadelijk deze taal wat moeten bijwerken.</p> <p>activiteit 1 Je leert onze zuiderburen nog wat beter kennen.</p> <p>1a Atlasoefening: kaart van Europa op blz. 4. Overtrek de grenzen van Frankrijk met een gele kleur. Kleur hieronder de vlag van Frankrijk zoals het moet.</p> <div style="text-align: center; margin: 10px 0;"> </div> <p>1b Wat is de naam van de Franse hoofdstad? Dit is de letter i op de Europakaart blz. 4: <i>Parijs</i> .</p> <p>activiteit 2 Parlez-vous français?</p> <p>2a Kies de Franse vertaling van onderstaande Nederlandse woorden: ....</p> <ul style="list-style-type: none"> - betalen <i>payer</i> - wisselen <i>changer</i> - het geld <i>l' argent</i> - het muntstuk <i>la pièce de monnaie</i> - het bankbiljet <i>le billet de banque</i> - de portemonnee <i>le porte-monnaie</i> - sparen <i>épargner</i> - verzamelen <i>collectionner</i> - kopen <i>acheter</i> - verkopen <i>vendre</i> <p>2b - Je kent de lidwoorden reeds: <i>un, une, des / le, la, les</i>. Herhaal nu de lidwoorden die een onbepaald deel van iets aanduiden.</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">Tu prends du pain?</td> <td style="width: 50%;">Neem je brood?</td> </tr> <tr> <td>Je vais acheter du jambon.</td> <td>Ik ga ham kopen.</td> </tr> <tr> <td>Il y a encore de la place?</td> <td>Is er nog plaats?</td> </tr> <tr> <td>Apportez de la limonade!</td> <td>Breng ook limonade mee!</td> </tr> </table>	Tu prends du pain?	Neem je brood?	Je vais acheter du jambon.	Ik ga ham kopen.	Il y a encore de la place?	Is er nog plaats?	Apportez de la limonade!	Breng ook limonade mee!	<p>-leerlingen kunnen tussendoor aan klassententoonstelling werken</p> <p>-groepswerk</p> <p>-atlas/wandkaart</p> <p>-blinde kaart Europa</p> <p>-kleurpotloden/-stiften</p> <p>-leerlingen kunnen tussendoor aan klassententoonstelling werken</p> <p>-groepswerk</p> <p>-woordenboek Nederlands-Frans</p> <p>-in een klassengesprek wordt eerst de structuur van het deelaangevend lidwoord herhaald</p>
Tu prends du pain?	Neem je brood?										
Je vais acheter du jambon.	Ik ga ham kopen.										
Il y a encore de la place?	Is er nog plaats?										
Apportez de la limonade!	Breng ook limonade mee!										

Niet-Europese landnamen en hun hoofdsteden			
land	hoofdstad	land	hoofdstad
VSA	Washington	.....	.....

activiteit 2 Aardrijkskundige namen schrijf je juist

2a Vul de aardrijkskundige bijvoeglijke naamwoorden in. Bekijk het voorbeeld aandachtig!
Let hierbij natuurlijk op de hoofdletters!

vb. België	de Belgische bieren
1. Finland	de <i>Finse</i> meren
2. Zweden	de <i>Zweedse</i> Volvo
3. Portugal	het <i>Portugese</i> voetbal
4. Amerika	de <i>Amerikaanse</i> prairie
5. Frankrijk	<i>Franse</i> cognac
6. Groot-Brittannië	het <i>Britse</i> pond
7. Zwitserland	de <i>Zwitserse</i> Alpen
8. Duitsland	de <i>Duitse</i> automerken

activiteit 3 De oude en de nieuwe munteenheid

3a Wat is de naam van de munteenheid die we nu in ons land gebruiken?

Euro

3b Vóór de invoering van de euro in de landen van de eurozone, die je hieronder kunt lezen, werd er in deze landen een andere munteenheid gebruikt. Nu is die dus de oude munteenheid geworden. Deze vind je wel eens op oudere munten, die je onder ogen krijgt. Of misschien verzamel je die al? Schrijf achter elk land het nr. van de Europakaart (blz. 4) en de naam van de oude munteenheid. Achter elke groep landen het jaartal van de invoering van de euro. Het internet kan je eveneens hierbij helpen.

Eurolanden	nr. Europakaart	oude munteenheid	jaar van overschakeling
1. België BEL	8	<i>frank</i>	01-01-2002 (1-12)
2. Duitsland DEU	11	<i>mark</i>	
3. Finland FIN	4	<i>mark</i>	
4. Frankrijk FRA	7	<i>frank</i>	
5. Griekenland GRC	15	<i>drachme</i>	
6. Ierland IRL	5	<i>pond</i>	
7. Italië ITA	14	<i>lire</i>	
8. Luxemburg LUX	18	<i>frank</i>	
9. Nederland NLD	9	<i>gulden</i>	
10. Oostenrijk AUT	13	<i>schilling</i>	
11. Portugal PRT	17	<i>escudo</i>	
12. Spanje ESP	16	<i>peseta</i>	
13. Slovenië SVN	32	<i>tolar</i>	01-01-2007
14. Cyprus CYP	40	<i>pond</i>	01-01-2008 (14-15)
15. Malta MLT	39	<i>lira</i>	
16. Slowakije SVK	25b	<i>kroon</i>	01-01-2009
17. Estland EST	19	<i>Kroon</i>	01-01-2011
18.	.....	.....	.....
19.	.....	.....	.....
20.	.....	.....	.....
21.	.....	.....	.....
22.	.....	.....	.....
23.	.....	.....	.....
24.	.....	.....	.....

-leerlingen kunnen tussendoor aan klassentoonstelling werken
-groepswerk

-leerlingen kunnen tussendoor aan klassentoonstelling werken
-groepswerk

-genummerde blinde kaart van Europa
-internet (trefwoord Wikipedia -> euro en Wikipedia -> lijst van munteenheden
-encyclopedie

		<p>activiteit 4 De landen van de eurozone. Atlasoefening met de Europakaart blz. 4.</p> <p>4a Kleur de landen van de eurozone in het groen. Schrijf de officiële naamafkortingen van deze landen op de juiste plaats.</p> <p>4b Welk(e) Europe(e)s(e) land(en) wil(len) de euro eveneens invoeren? <i>Dit zijn waarschijnlijk niet haalbare streefdata. Dus, zelf controleren.</i></p> <p><i>-1 januari 2013: Litouwen</i></p> <p><i>-1 januari 2014: Letland, Hongarije</i></p> <p><i>-1 januari 2015: Polen, Tsjechië</i></p> <p>4c Kleur dit/deze land(en) op de kaart in het geel.</p> <p>activiteit 5 Symbolen en afkortingen</p> <p>5a Voor een aantal munteenheden worden er vaak symbolen gebruikt. Deze bv. € , £ , ¥ , \$.</p> <p>5b Wat zijn de officiële afkortingen voor de munten van de volgende landen? Schrijf in het juiste vak een van de symbolen, waarmee bepaalde munteenheden worden aangeduid. Lees het voorbeeld. Het internet kan je helpen.</p> <table border="1" data-bbox="210 902 1318 1149"> <thead> <tr> <th></th> <th>landnaam</th> <th>munten</th> <th>afkorting</th> <th>symbool</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>België</td> <td>euro</td> <td>EUR</td> <td>€</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Nederland</td> <td>euro</td> <td>EUR</td> <td>€</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>VSA</td> <td>dollar</td> <td>USD</td> <td>\$</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Frankrijk</td> <td>euro</td> <td>EUR</td> <td>€</td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>Duitsland</td> <td>euro</td> <td>EUR</td> <td>€</td> </tr> <tr> <td>6.</td> <td>Groot-Brittannië</td> <td>pond</td> <td>GBP</td> <td>£</td> </tr> <tr> <td>7.</td> <td>Japan</td> <td>yen</td> <td>JPY</td> <td>¥</td> </tr> </tbody> </table>		landnaam	munten	afkorting	symbool	1.	België	euro	EUR	€	2.	Nederland	euro	EUR	€	3.	VSA	dollar	USD	\$	4.	Frankrijk	euro	EUR	€	5.	Duitsland	euro	EUR	€	6.	Groot-Brittannië	pond	GBP	£	7.	Japan	yen	JPY	¥	<p>-leerlingen kunnen tussendoor aan klassentoonstelling werken</p> <p>-groepwerk</p> <p>-atlas</p> <p>-blinde kaart Europa</p> <p>-internet (Wikipedia trefwoord euro)</p> <p>-leerlingen kunnen tussendoor aan klassentoonstelling werken</p> <p>-groepswerk</p> <p>-internet: Wikipedia -> ingeven trefwoord valuta-tekens</p> <p>-internet: Wikipedia -> trefwoorden ISO 4217</p>
	landnaam	munten	afkorting	symbool																																							
1.	België	euro	EUR	€																																							
2.	Nederland	euro	EUR	€																																							
3.	VSA	dollar	USD	\$																																							
4.	Frankrijk	euro	EUR	€																																							
5.	Duitsland	euro	EUR	€																																							
6.	Groot-Brittannië	pond	GBP	£																																							
7.	Japan	yen	JPY	¥																																							
18 29 31 32	5 6 8	<p>4 ONTWERPWEDSTRIJD VOOR ZUIDPOOLMUNT</p> <p>Mark Franken kijkt uit naar jullie ontwerp</p> <p>Rode draad: Tijdens zijn wereldreis, op zoek naar een deskundige schatter, doet Mark Franken ook enkele munthuizen aan. Daar stelt hij vast, dat de keuze van de muntbeeldenaars, van de afbeeldingen, de gravures op munten, ... zeer vaak het resultaat van een wedstrijd is. Mark Franken kijkt uit naar jullie ontwerp.</p> <p>activiteit 1 Een zuidpoolvlag. Atlasoefening.</p> <p>1a In een basisschool in Hoogstraten ontwierpen in 2008 vijfdeklassers een passende vlag voor de Zuidpool. 2008 was immers het Pooljaar. (foto uit Gazet van Antwerpen)</p> <p>1b Waar ligt de Zuidpool? Kleur op de wereldkaart hieronder het zichtbare stukje van de Zuidpool bruin.</p> <p>1c Wat bedoelen we met '2008 was het Pooljaar'?</p> <p><i>Het IPY (International Polar Year) moet een nieuwe impuls geven aan het internationaal gecoördineerde wetenschappelijke onderzoek in de poolstreken. Meer dan vijftig landen doen eraan mee. België doet een bijzondere inspanning door 50 jaar nadat het tijdens het Internationale Pooljaar 1957/1958 de Koning Boudewijnbasis bouwde, opnieuw een onderzoeksstation in Antarctica neer te poten, de Prinses Elisabethbasis</i></p>	<p>-leerlingen kunnen tussendoor aan klassentoonstelling werken</p> <p>-groepswerk</p> <p>-atlas</p> <p>-foto van de zuidpoolvlag van Hoogstraatse leerlingen zo mogelijk op transparant</p> <p>-wereldkaart</p> <p>-afbeelding van de basis Prinses Elisabeth</p>																																								

		<p>1d Wat stelt deze zuidpoolvlag voor? <i>Een sneeuwkristal</i></p> <p>1e Deze plaats op de wereld is momenteel van iedereen en van niemand. Daarom verblijft er al sinds jaren een internationaal gezelschap van wetenschapslui in en rond hun eigen bases en wetenschappelijke onderzoekstations. Ze bestuderen er dit werelddeel. Eén van de redenen van al dat onderzoek is hun grote zorg voor de opwarming van de aarde.</p> <p>1f Hoe heten de werelddelen? <i>Afrika, Antarctica, Azië, Europa, Noord-Amerika, Oceanië, Zuid-Amerika</i></p> <p>1g Wat zijn zo de nare gevolgen van de opwarming van de aarde? <i>gemiddelde temperatuur op aarde stijgt, het stijgen van zeeën en oceanen, bepaalde planten en dieren verdwijnen, afsmelten van gletsjers, mislukte oogsten, ...</i></p> <p>1h Ook België is op dit ogenblik met de Prinses Elisabethbasis op de Zuidpool aanwezig.</p> <p>1i Maar er is zelfs meer. Tracht aan de hand van alle mogelijke informatiebronnen, bv. encyclopedieën en het internet onderstaand tekstje volledig te maken.</p> <p><i>In de periode 1957 - 1959, in ons jaar is dat al zo'n 50 jaar geleden, bouwde ons land op de zuidpool een basis, nl. de Boudewijsbasis die werd ondertussen verlaten, want na dreigend gevaar is die ondertussen onder het ijs verdwenen. In 2008 bouwde België een nieuw onderzoekscentrum, landinwaarts, nl. de Elisabethbasis op het veilig gesteente van een bergketen. Dit heet Utsteinen.</i></p> <p>1j Onderstreep op de zuidpoolkaart (blz. 12) de naam van de verdwenen Belgische zuidpoolbasis.</p> <p>1k Trek een lijn van Utsteinen naar het zwarte vierkantje. Daar ligt de nieuwe Belgische zuidpoolbasis. Zie de inzet bij deze zuidpoolkaart.</p> <p>activiteit 2 Een Zuidpoolmunt</p> <p>2a Voor het internationale gezelschap van wetenschapsmensen op de zuidpool zal je nu de voor- en de keerzijde van een zuidpoolmunt ontwerpen. Alle ontwerpen zullen later in de klassentoonstelling worden getoond.</p> <p>2b Herken je in de muntenset de verschillende materialen die voor de muntproductie worden gebruikt? <i>afhankelijk van de meegeleverde set munten 1.... 2.... 3.... 4 .... 5....</i></p> <p>2c Wat zou je op de voor- en de keerzijde van een zuidpoolmunt kunnen afbeelden? Overleg even. <i>afhankelijk van het klassengesprek</i></p> <p>2d Nu maak je het ontwerp van je zuidpoolmunt. Je kan het hieronder schetsen. Daarna werk je het op een los blad uit.</p> <p>2e Stel nu je eigen ontwerp voor.</p> <p>2f Het EGMP? Zoek op het internet de webstek van het EGMP.</p> <p>2g Wat betekent EGMP voluit? <i>Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde</i></p> <p>2h Welke afdeling van het EGMP bestaat er het dichtst bij huis? <i>afhankelijk van de ligging van de school</i></p> <p>2i Nu kies je met de ganze klas het ontwerp dat je naar het EGMP zult opsturen. Mailen naar: rudy.dillen@telenet.be</p>	<p>-afbeelding / krantenknipsel van de zuidpoolvlag van de Hoogstraatse leerlingen</p> <p>-Zuidpoolkaart: ligging van de Boudewijnbasis en van de basis Prinses Elisabeth -internet: Wikipedia -> trefwoorden 'Koning Boudewijnbasis' en 'Prinses Elisabethbasis' -encyclopedie</p> <p>-leerlingen kunnen tussendoor aan klassentoonstelling werken -groepswerk - set munten van verschillende materialen/met verschillende legeringen (bv. Cu, Cu/Ni, Zn, Ag, Au, ...)</p> <p>-internet: trefwoord EGMP</p>
--	--	---	---

3
5
6
19
31
32

1
5
7
8

5 BEESTIGE BOEL

Mark Franken onderzoekt dieren op munten

Rode draad: Tijdens een rondleiding in een van de munthuizen ziet Mark Franken hoe er verschillende reeksen munten met afbeeldingen van dieren worden geslagen.

activiteit 1 Munten, dieren en het WWF

- 1a Bekijk de afgebeelde diersoorten. Noteer ze hieronder. In de rechtse kolom schrijf je het land / het werelddeel/de zee of oceaan waar ze hoofdzakelijk voorkomen.

diersoort	Waar leven deze dieren?
<i>olifant</i>	<i>Afrika</i>
<i>ijsbeer</i>	<i>Canada, Noordpool</i>
<i>walvis</i>	<i>oceanen</i>

- 1b Waarom zouden juist deze dieren hier zijn afgebeeld?

het zijn bedreigde diersoorten

- 1c Ken je de naam van een wereldorganisatie die zich met de bescherming en het behoud van deze diersoorten bezighoudt? Het internet kan je helpen: trefwoord WWF.

WWF = (Engelse benaming) World Wide Fund for Nature, (in VS) 'World Wildlife Fund'

De Nederlandse vertaling is:
Wereld Natuur Fonds

- 1d Ken je nog andere bedreigde diersoorten?

diersoort	Waar leven deze dieren?	reden van de bedreiging
<i>Bv. gorilla</i>	<i>Centraal-Afrika</i>	<i>jacht, verdwijning leefomgeving</i>
<i>kabeljauw</i>	<i>Atlantische Oceaan</i>	<i>overbevissing</i>
<i>witte neushoorn</i>	<i>Midden- en zuidelijk Afrika</i>	<i>jacht</i>
<i>bonobo</i>	<i>Congobekken</i>	<i>verdwijning leefomgeving</i>
<i>paling</i>	<i>tussen Saragossazee en Europa</i>	<i>vervuiling en overbevissing</i>

activiteit 2 Je zet jezelf voor bedreigde diersoorten in

- 2a Wat zouden de overheid, de regering, je stad, je gemeente, je school kunnen doen voor de bescherming en het behoud van bedreigde diersoorten?

Bv. bewustmaking via lessen, tv-uitzendingen, publicaties, herstel van de habitat, (tijdelijk) verbod van jacht en visvangst, kweekprogramma', ...

- 2b Wat zou je zelf kunnen ondernemen?

antwoord(en) volgens persoonlijk(e) inzicht(en)

-leerlingen kunnen tussendoor aan klassentoonstelling werken
-groepswerk
-foto's/afb. van op munten afgebeelde (bedreigde) diersoorten

-encyclopedieën

-internet: o.m. Wikipedia -> trefwoord 'WWF'

-leerlingen kunnen tussendoor aan klassentoonstelling werken
-groepswerk of klassengesprek

3 21 23 31 32	1 2 3 5	<h2>6 MARK FRANKEN OP DE VEILING</h2> <h3>Munten verkopen is rekenwerk</h3>	
<p>Rode draad: In Antwerpen, bij numismaat Jan Geldmeyer, vindt Mark Franken een geschikte schatter voor de 6 Romeinse munten. Daarom neemt hij de beslissing om twee van deze muntstukken op een halfjaarlijkse muntenveiling van deze numismaat te koop aan te bieden. Met het geld kan hij dan enkele andere munten kopen, waarop hij lang zijn oog had laten vallen. Hierbij moet professor Franken rekening houden met het feit, dat Jan Geldmeyer een provisie ontvangt. Hij moet dan ook die provisie kunnen berekenen en nog veel meer.</p>			
<p>activiteit 1 Wat als je met je rekenwerk klaar bent? Je kan bv. verder werken aan de klassentoonstelling.</p> <p>activiteit 2 Munten verkopen brengt ook voor de veilingmeester een percentje (provisie) op.</p> <p>2a Gebruik het woord provisie hier in een zin.</p> <p style="text-align: center;"><i>Bv. Voor de verkoop van die woning kreeg de makelaar € 800 provisie.</i></p> <p>2b Hoe bereken je met percent?</p> <p style="text-align: center;"><i>$\frac{\text{basisbedrag} \times \text{percent}}{100}$</i></p> <p>2c Enkele percentberekeningen als voorsmaakje.</p> <p style="margin-left: 40px;">7 % van 100 = 7 3 % van 50 = 1,5 9% van 245 = 22,05</p> <p>activiteit 3 Wat kan je doen met geld?</p> <p style="text-align: center;"><i>kopen, beleggen, sparen, op reis gaan, ...</i></p> <p>activiteit 4 Inkomsten en uitgaven</p> <p>4a <u>Koen</u></p> <p>-Koen is wat ouder dan jullie, hij is bijna 16 jaar oud. Om wat geld te verdienen gaat hij hier en daar werkjes opknappen. -Hoeveel geld heeft hij na één jaar? Wat kan hij met zijn geld kopen?</p> <p>-Weet je het nog? 1 jaar telt 12 maanden. 1 jaar telt 52 weken.</p> <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>KOEN</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hij onderhoudt de tuin van een villa. Gedurende 13 weken werkt hij er 2 uur per week (€ 6,20 per uur). De andere weken van het jaar komt hij met 1 uur in de week toe. 2. Hij poetst drie auto's per maand en krijgt hiervoor € 3,50 per wagen. 3. Twee avonden in de week gaat hij babysitten. Iedere keer verdient hij er € 14,- mee. 4. Van zijn ouders krijgt hij € 7,- zakgeld per week. 5. Voor zijn verjaardag krijgt hij van zijn grootmoeder € 30,-. </div> <p>Houd hiermee rekening! Koen heeft de toelating én de medewerking van zijn ouders om op afbetaling een spelconsole (€ 240,-) te kopen. Gedurende een jaar moet hij hiervoor maandelijks € 23,75 betalen.</p>		<p>-leerlingen kunnen tussendoor aan klassentoonstelling werken</p> <p>-groepswerk</p> <p>-groepswerk</p> <p>-groepswerk</p>	

Vul de onderstaande tabel in.

KOEN			
inkomsten		uitgaven	
<i>onderhoud villa € 403</i>		<i>spelconsole € 285</i>	
<i>auto's poetsen € 126</i>		.....	
<i>babysitten € 1456</i>		.....	
<i>zakgeld € 364</i>		.....	
<i>verjaardag € 30</i>		.....	
totaal	€ 2379	totaal	€ 285

4b Veerle

-Veerle is 16 jaar oud. Om wat zakgeld te verdienen gaat zij hier en daar werkjes opknappen.

-Hoeveel geld heeft zij na één jaar?

-Wat kan zij met haar geld kopen?

VEERLE

1. Elke zaterdagvoormiddag (behalve 8 weken in juli en augustus) werkt ze van 10 tot 12 uur in het magazijn van haar oom. En omdat die nogal vrijgevig is, verdient ze wel € 6,20 per uur.
2. Eén keer in de maand babysit ze gedurende een halve dag bij haar oom en tante. (€ 16,-)
3. Van haar ouders krijgt ze elke week € 8,- zakgeld.

Houd hiermee rekening! Veerle koopt een iPod (€ 110,50) en dezelfde spelconsole als Koen. Zij koopt deze hebbedingetjes pas op het moment dat ze het volledige bedrag heeft verdiend.

Vul de onderstaande tabel in.

VEERLE			
inkomsten		uitgaven	
<i>magazijnjob € 545,60</i>		<i>iPod € 110,50</i>	
<i>babysitten € 192</i>		<i>spelconsole € 240</i>	
<i>zakgeld € 416</i>		.....	
totaal	€ 1153,60	totaal	€ 350,50

4c Wat kopen Koen en Veerle in de loop van het jaar nog met hun geld?

<u>Koen</u>	<u>Veerle</u>
- een rugzak X-Plorer € 49,49	- een rugzak Kea € 19,99
- een slaapzak Chrysalis € 199,99	- een zaklamp High Powers € 8,95
- een paar teenslippers Crocs Black € 39,95	- een walkman Sony NWZ-A818 € 155,-
- een korte broek Taillissime Bermuda € 47,50	- een horloge Miss Sixty € 89,03

Vergeet de spelconsole en de iPod niet!			
<u>Koen</u>		<u>Veerle</u>	
uitgaven:		uitgaven:	
<i>spelconsole € 285</i>		<i>iPod € 110,50</i>	
<i>rugzak € 49,49</i>		<i>spelconsole € 240</i>	
<i>slaapzak € 199,99</i>		<i>rugzak € 19,99</i>	
<i>teenslippers € 39,95</i>		<i>zaklamp € 8,95</i>	
<i>korte broek € 47,50</i>		<i>walkman € 155</i>	
.....		<i>horloge € 89,03</i>	
totaal:	€ 621,93	totaal:	€ 623,47

	4d	Maak het budget op van Koen en Veerle.							
		<table border="1"> <tr> <td>inkomsten: € 2379</td> <td>inkomsten: € 1153,60</td> </tr> <tr> <td>uitgaven: € 621,93</td> <td>uitgaven: € 623,47</td> </tr> <tr> <td>rest of tekort: + € 1757,07</td> <td>rest of tekort: + € 530,13</td> </tr> </table>	inkomsten: € 2379	inkomsten: € 1153,60	uitgaven: € 621,93	uitgaven: € 623,47	rest of tekort: + € 1757,07	rest of tekort: + € 530,13	
inkomsten: € 2379	inkomsten: € 1153,60								
uitgaven: € 621,93	uitgaven: € 623,47								
rest of tekort: + € 1757,07	rest of tekort: + € 530,13								
		<p>Wie heeft er het meeste geld over? <i>Koen</i></p> <p>Hoeveel heeft Veerle bespaard door de spelconsole ineens te betalen? € 45</p> <p>4e Wat zou jij doen, indien je voor een of andere aankoop een tekort hebt? <i>persoonlijk(e) antwoord(en) van de leerling(en)</i></p> <p>Waarop zou jij zonedig besparen? <i>persoonlijk(e) antwoord(en) van de leerling(en)</i></p>							

4 20 25 26 27 31 32	5 8 9 10	<p>7 HANDEN UIT DE MOUWEN</p> <p>Spelen met munten</p> <p>activiteit 1 Heb je tussendoor weer wat tijd, dan kan je aan de uitnodiging en aan de museumdoos verder werken. Raadpleeg hoofdstuk 3 opnieuw!</p> <p>activiteit 2 Bekijk het filmpje over de muntproductie, via onderstaande link 'How it's made: the 2euro coin' http://www.youtube.com/watch?v=rFDsSMDeV3w Nummer de volgorde van de muntproductie. 4 het muntmetaal gieten 6 de munten slaan 2 het gipsmodel van de afbeelding maken 5 muntplaatjes ponsen 1 de afbeelding ontwerpen 3 de productiestempels vervaardigen</p> <p>activiteit 3 Om vervalsing van geldbiljetten te voorkomen, zijn ze al langer van veiligheidskenmerken voorzien.</p> <p>3a Bekijk enkele veiligheidskenmerken van de volgende eurobiljetten. In de eurobiljetten zijn verschillende veiligheidskenmerken verwerkt. Ze zijn gedrukt op papier van puur katoen, waardoor ze uniek aanvoelen. Om de bankbiljetten op de tast te kunnen onderscheiden, is een aantal elementen op de voorzijde in reliëf gedrukt. Andere veiligheidskenmerken zijn te zien door het bankbiljet tegen het licht te houden of schuin te houden. Twee van de veiligheidskenmerken in de € 50-, € 100-, € 200- en € 500-biljetten verschillen van die in de lagere coupures, als extra veiligheidsmaatregel.</p> <p><i>transparant van de veiligheidskenmerken van bankbiljetten</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Watermerk: door het biljet tegen het licht te houden, worden een afbeelding en de waarde van het biljet zichtbaar. 2. Veiligheidsdraad: door het biljet tegen het licht te houden, wordt een donkere lijn zichtbaar. 3. Foliestreep (€ 5, € 10 en € 20): door het biljet schuin te houden, worden in een hologram het euroteken en de waarde van het bankbiljet zichtbaar. 4. Iriserende streep (€ 5, € 10 en € 20): door het biljet schuin onder een lichtbron te houden wordt een glanzende, enigszins van kleur veranderende streep zichtbaar. 5. Vierkant hologram (€ 50, € 100, € 200 en € 500): door het biljet schuin te houden worden in een hologram een afbeelding en de waardecijfers van het biljet zichtbaar. 6. Inkt met kleuromslag (€ 50, € 100, € 200 en € 500): door het biljet schuin te houden, veranderen de waardecijfers van het biljet van paars naar olijfgroen of groen. <p>3b Heb je een eurobiljet op zak? De leraar misschien? Bekijk dan deze veiligheidskenmerken eens in werkelijkheid.</p>	<p>-leerlingen kunnen tussendoor aan klassentoestelling werken</p> <p>-gebruik de link over de muntproductie</p> <p>-zo mogelijk een transparant van de veiligheidskenmerken gebruiken</p>
---------------------------------------	-------------------	---	--

activiteit 4 Muntenpuzzel op blz. 24 uitknippen. De weer samengestelde euromunten op een bijgevoegd blad kleven. Van welke landen zijn dit eurostukken?
 ① *Luxemburg* ② *Italië* ③ *België*

-groepswerk

activiteit 5 Wie kent er de spelregels van het monopolyspel? Zal je elkaar dan bij de start van dit spel even helpen?

-enkele monopolyspellen
-groepswerk

activiteit 6 Kruisende woorden

6a Zoek in het raster van 6d de woorden van 6c, horizontaal, verticaal en schuin, telkens in 2 richtingen.
 Al deze woorden zijn al in dit mapje gebruikt of je kent ze beslist al veel langer. Op één na zijn het kruisende woorden. Vergeet echter niet de gevonden woorden te onderstrepen.

-groepswerk

6b Deze opdracht heet kruisende woorden. Het komt er op aan om de gemeenschappelijke letter(s) van de elkaar kruisende woorden te omcirkelen. Het zijn er 11. Deze 11 gemeenschappelijke letters vul je in onderstaand woordraster in. De vakjes ervan zijn genummerd. Je kent nu aan de omcirkelde letters een nummer toe, van 1 tot 11. Hiervoor begin je van links naar rechts en van boven naar onder te tellen.
 Daarna vul je de tot 11 genummerde letters in het overeenstemmende, genummerde vakje van het woordraster onderaan van deze oefening.

1. EU	5. lire	9. kas	13. tin
2. euro	6. munthuis	10. munt	14. MLT (= Malta)
3. lenen	7. muntslag	11. winst	15. goud
4. pond	8. interest	12. kopen	

6c

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Z	Y	G	T	K ¹	O	P	E	N	S
2	L	K	N	A ²	F	L	B	C	X	I
3	P	U	S	V	L	N	I ³	M	L	U
4	M ⁴	O	S	E	Z	S	N	R	T	H
5	L	O	N ⁵	V	W	I	T ⁶	T	E	T
6	T	E ⁷	B	D	S	R	E	N	L	N
7	N	E	U ⁸	R	O	Z	R	A	U	U
8	X	Y	V	W	T	T	E	C	B	M ⁹
9	A	B	C	W	I ¹⁰	N	S	T	D	E
10	G	O	U	D	N	R	T	H	G	F

Het te zoeken woord:

5	8	4	3	11	9	2	6	10	7	1
N	U	M	I	S	M	A	T	I	E	K

		<p>Schrijf hier nogmaals de betekenis ervan: <i>munt- en penningkunde</i></p> <p>Gebruik het woord in een passende zin: <i>Bv. De numismatiek bestudeert zowel oude als moderne munten.</i></p>																																					
3 4 28 30 31 32	1 8	<p>8 MARK FRANKEN BRENGT VERSLAG UIT Professor frist zijn Nederlands op</p> <p>Rode draad: Omdat professor Mark Franken over zijn muntvondst in Spanje voor een numismatisch tijdschrift een verslag moet schrijven, is het voor hem, net als voor jullie, belangrijk, dat hij de Nederlandse spelling goed beheerst.</p> <p>activiteit 1 Schrijf van deze werkwoorden de vormen die je na 'ik heb' of 'ik ben' gebruikt. Jij mag het werkwoordschema gebruiken</p> <table border="1"> <tr> <td>worden</td> <td>hebben</td> <td>zijn</td> <td>zien</td> <td>moeten</td> <td>zitten</td> </tr> <tr> <td>bederven</td> <td>geloven</td> <td>benoemen</td> <td>weten</td> <td>helpen</td> <td>verzamelen</td> </tr> </table> <p><i>geworden, bedorven, gehad, geloofd, geweest, benoemd, gezien, geweten, ontmoeten, geholpen, gezeten, verzameld</i></p> <p>activiteit 2 Ook hier schrijf je van de werkwoorden tussen de twee ronde haakjes de vorm die wij na 'ik heb' of 'ik ben' gebruiken. Jij mag het werkwoordschema gebruiken</p> <ol style="list-style-type: none"> De tekenaar heeft de beeldenaar van de munt (ontwerpen) <i>ontworpen</i>. Hij heeft mij (garanderen) <i>gegarandeerd</i>, dat de munt echt is. Gisteren heb ik dat geld op mijn rekening (storten) <i>gestort</i>. Het geld van dat warenhuis werd op de bank (deponeren) <i>gedeponeerd</i>. In elke munt is de waarde (slaan) <i>geslagen</i>. De valsemunter wordt tot een zware gevangenisstraf (veroordelen) <i>veroordeeld</i>. De bankwereld is de laatste jaren erg (veranderen) <i>veranderd</i>. Bedriegers hebben in die zaak enkele klanten (lijmen) <i>gelijmd</i>. <p>activiteit 3 Gebruik de onderstreepte woorden uit de linkse rij als bijvoeglijke naamwoorden. Pas de spellingregels toe, zoals je die al in de klas hebt geleerd!</p> <table border="1"> <tr> <td>1. De valsemunter is <u>gestraft</u>.</td> <td>De <i>gestrafte</i> valsemunter.</td> </tr> <tr> <td>2. Toen heeft hij een muntschat <u>gevo-</u> <u>den</u>.</td> <td>De <i>gevonden</i> muntschat.</td> </tr> <tr> <td>3. De valsemunter werden door allen <u>gehaat</u>.</td> <td>De <i>gehate</i> valsemunter.</td> </tr> <tr> <td>4. Het geld werd <u>gedeponeerd</u>.</td> <td>Het <i>gedeponeerde</i> geld.</td> </tr> <tr> <td>5. De muntstukken werden <u>gewisseld</u>.</td> <td>De <i>gewisselde</i> muntstukken.</td> </tr> </table> <p>activiteit 4 Speurtocht zonder woordenboek</p> <p>4a Lees rechts de verklaringen van de woorden in de linkerkolom. Deze staan niet in de juiste volgorde. Verbind elke woordverklaring rechts met het overeenstemmende woord links.</p> <table border="1"> <tr> <td>-numismaat ①</td> <td>▪ ② beursgebouw, gebouw waar geld en aandelen worden verhandeld</td> </tr> <tr> <td>-beurs ②</td> <td>▪ ① munt- en penningkenner</td> </tr> <tr> <td>-veiling ③</td> <td>▪ ⑤ wat op de rand van de munt staat</td> </tr> <tr> <td>-beeldenaar ④</td> <td>▪ ⑦ plaat-, zegel-, (munt-)stempelsnijder</td> </tr> <tr> <td>-randschrift ⑤</td> <td>▪ ③ plaats of gebouw waar er een openbare verkoop wordt gehouden</td> </tr> <tr> <td>-muntteken ⑥</td> <td>▪ ⑥ teken op geldstuk, kenmerk waar of door welke muntmeester het is geslagen</td> </tr> <tr> <td>-graveur ⑦</td> <td>▪ ④ stempeling op de voorzijde van een munt</td> </tr> </table>	worden	hebben	zijn	zien	moeten	zitten	bederven	geloven	benoemen	weten	helpen	verzamelen	1. De valsemunter is <u>gestraft</u> .	De <i>gestrafte</i> valsemunter.	2. Toen heeft hij een muntschat <u>gevo-</u> <u>den</u> .	De <i>gevonden</i> muntschat.	3. De valsemunter werden door allen <u>gehaat</u> .	De <i>gehate</i> valsemunter.	4. Het geld werd <u>gedeponeerd</u> .	Het <i>gedeponeerde</i> geld.	5. De muntstukken werden <u>gewisseld</u> .	De <i>gewisselde</i> muntstukken.	-numismaat ①	▪ ② beursgebouw, gebouw waar geld en aandelen worden verhandeld	-beurs ②	▪ ① munt- en penningkenner	-veiling ③	▪ ⑤ wat op de rand van de munt staat	-beeldenaar ④	▪ ⑦ plaat-, zegel-, (munt-)stempelsnijder	-randschrift ⑤	▪ ③ plaats of gebouw waar er een openbare verkoop wordt gehouden	-muntteken ⑥	▪ ⑥ teken op geldstuk, kenmerk waar of door welke muntmeester het is geslagen	-graveur ⑦	▪ ④ stempeling op de voorzijde van een munt	<p>-leerlingen kunnen tussendoor aan klassentoestelling werken -groepswerk</p> <p>-groepswerk</p> <p>-groepswerk</p> <p>groepswerk</p>
worden	hebben	zijn	zien	moeten	zitten																																		
bederven	geloven	benoemen	weten	helpen	verzamelen																																		
1. De valsemunter is <u>gestraft</u> .	De <i>gestrafte</i> valsemunter.																																						
2. Toen heeft hij een muntschat <u>gevo-</u> <u>den</u> .	De <i>gevonden</i> muntschat.																																						
3. De valsemunter werden door allen <u>gehaat</u> .	De <i>gehate</i> valsemunter.																																						
4. Het geld werd <u>gedeponeerd</u> .	Het <i>gedeponeerde</i> geld.																																						
5. De muntstukken werden <u>gewisseld</u> .	De <i>gewisselde</i> muntstukken.																																						
-numismaat ①	▪ ② beursgebouw, gebouw waar geld en aandelen worden verhandeld																																						
-beurs ②	▪ ① munt- en penningkenner																																						
-veiling ③	▪ ⑤ wat op de rand van de munt staat																																						
-beeldenaar ④	▪ ⑦ plaat-, zegel-, (munt-)stempelsnijder																																						
-randschrift ⑤	▪ ③ plaats of gebouw waar er een openbare verkoop wordt gehouden																																						
-muntteken ⑥	▪ ⑥ teken op geldstuk, kenmerk waar of door welke muntmeester het is geslagen																																						
-graveur ⑦	▪ ④ stempeling op de voorzijde van een munt																																						

4b Schrijf in elke zin een passend ontbrekend woord uit de bovenstaande rij.

- De ontwerper en de *graveur* werken samen vóór de muntproductie start.
- De *beeldenaar* van elk munttype is verschillend.
- Vaak verwijst een *muntteken* naar de herkomst van de munt.
- Een persoon die munten en medailles bestudeert, is een *numismaat*.
- Op een gespecialiseerde *beurs* of *veiling* raak je vaak in het bezit van een interessante munt of medaille.
- Om te weten te komen waar de munt werd vervaardigd, is het *muntteken* een aanwijzing.

activiteit 5 Begrijpend lezen

5a Lees eerst de tekst 'Uilen voor Athene' en onderstreep tegelijkertijd de niet-gekende woorden. Zoek zonnodig de betekenis ervan op en gebruik ze daarna mondeling in een passende zin.

Bekijk eerst onderstaande foto: een tetradrachme van Athene (niet op ware grootte).

'Uilen' voor Athene

5b Inhoudsvragen om mondeling te beantwoorden

1. Wanneer verschijnt de uil op de voorzijde van Atheense munten?
Omstreeks 575 v. Chr. verschijnt de uil op de voorzijde van de Atheense munten.
2. Waarvan is voor de Grieken de uil het symbool?
Voor de Grieken is de uil het symbool van de wijsheid.
3. Wat zijn de praktische overwegingen van de Atheners om de uil als beeldenaar zo lang te behouden?
De Atheners vrezen dat een verandering in het uitzicht van het muntstuk het vertrouwen in de Atheense munt zal aantasten.
4. Wat tonen deze uiteenlopende vindplaatsen aan?
Deze zeer uiteenlopende vindplaatsen tonen de uitgebreidheid van de Atheense handel aan.
5. Welke materialen werden er voor de productie van de 'Atheense uilen' gebruikt?
De Grieken gebruikten voor hun munten vooral zilver. Slechts in een latere periode, wanneer het zilver uitgeput was, verschijnen de gouden munten.

 5c Kan je de volgende spreekwoorden/gezegden verklaren? Schrijf in onderstaand raster de letter van de overeenstemmende verklaring.

1. Geen geld, geen waar.	a- Niet tweemaal hetzelfde zeggen of doen.
2. Geen geld, niet geteld.	b- Voor geen enkele prijs. In geen geval.
3. Voor geen geld ter wereld.	c- Je krijgt niets voor niets.
4. 't Is niet al geld dat blinkt.	d- Met minder tevreden zijn, dan men aanvankelijk eist.
5. Een zilveren hamer verbreekt ijzer.	e- Om geld te verdienen moet ik ook werken.
6. Koken kost geld.	f- Niet alles wat mooi lijkt, is dat in werkelijkheid ook.
7. Het geld groeit niet op de rug.	g- Verkwistend leven.
8. Zijn geld te grabbel gooien.	h- Voor alles heb je geld nodig.

-individueel lezen

-afbeelding van een tetradrachme met 'Atheense uil'

-klassengesprek

9. Eieren voor zijn geld kiezen.

i- Met geld krijg je alles gedaan.

10. Ik doe geen twee missen voor één geld.

j- Wie arm is, wordt niet geacht.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
C	J	B	F	I	H	E	G	D	A

5d Gebruik deze spreekwoorden/gezegden mondeling in een passende zin.

31
32

5

9 KLASSENTENTOONSTELLING

activiteit 1 We bepalen het tijdstip voor de klassententoonstelling: .....

activiteit 2 Lees je uitnodiging voor de klassententoonstelling eens voor! Je hoort wel of er nog wat moet worden bijgeschaafd. Alles in orde? Dan uitwerken en aan de uitgenodigde bezoekers bezorgen.

activiteit 3 Verduidelijk wat je in je museumdoos tentoonstelt.

De klassententoonstelling inhoudelijk

- alle ontwerpen van de zuidpoolmunt

- het klassikaal gekozen ontwerp van de zuidpoolmunt, dat voor het EGMP is bestemd

- eigen verzamelingen, al of niet numismatische

- vakantiemunten met bijgaand een passend verhaal, verslag, passende foto's, folders, ...

- ruilhoekje voor al of niet numismatische hebbedingetjes

activiteit 4 Hoe toveren we het klaslokaal tot een tentoonstellingsruimte om?

-klassengesprek

8
9

4

10 EXTRA 'S VOOR WIE WAT MEER WIL

activiteit 1 Niet met al je geld in een kous of onder de matras!
Nee, nee, naar de bank ermee! Sparen!

1a De meerwaarde (de winst) op ons spaargeld noem je *rente*.

2b Je hebt de formule van de percentberekening voordien al ingeoeffend. Hiermee bereken je de rente in de volgende oefening.

	kapitaal	rentevoet	rente na 1 jaar
1.	€ 165,00	4 %	6,6
2.	€ 24,56	5 %	1,23
3.	€ 312,56	12 %	37,50
4.	€ 115,00	3 %	3,45
5.	€ 80,00	20 %	16
6.	€ 78,00	6 %	4,68
7.	€ 120,00	8 %	9,60
8.	€ 112	5,5 %	6,16

activiteit 2 Geld beleggen, niet vies, maar ... toch maar voorzichtig zijn!

2a Hoe noem je het document dat aantoonst, dat je met je geld voor een deel eigenaar van een bedrijf bent? *een aandeel*

2b Je weet ondertussen dat de waarde van de aandelen kan schommelen, omhoog of omlaag. Die schommelingen kan je in de *beursberichten (beursnoteringen)* volgen.

2c Hoeveel geld heb je gewonnen of verloren?
Ga dit na in onderstaande oefening.

-groepswerk

-groepswerk

Beurs van Brussel				
beursgenoteerde firma	aantal aandelen	nieuwe waarde van het aandeel	oude waarde van het aandeel	Hoeveel geld gewonnen of verloren?
Consolebedrijf	100	€ 16,00	€ 18,00	-200
Babeluttenfabriek Slik	135	€ 47,80	€ 45,90	+256,50
iPod-fabrikant Toffie	578	€ 20,91	€ 21,36	-260,10

-groepswerk

activiteit 3 Mark Franken heeft vreemde valuta nodig.

3a Wanneer je buiten de eurozone, naar het buitenland reist, heb je vreemde valuta nodig. Wat betekent het woord valuta?

algemeen geldig betaalmiddel in een bepaald land

3b Dus, om buiten de eurozone met vakantie te gaan heb je vakantiemunten nodig. Dan maar naar de **bank**.

3c De bank verkoopt aan jou geld, wanneer je buitenlands geld nodig hebt. Dan betaal je ze hiervoor volgens de verkoopkoers het overeenstemmend bedrag. De verkoopkoers vind je bij de *wisselkoersen/vakantiemunten (bv. in de krant, ...) in de kolom verkoop*

-enkele kranten: beurskoersen, wisselkoersen

3d De bank koopt jouw geld, wanneer je ze buitenlands geld aanbiedt. Dan krijg jij volgens de aankoopkoers een overeenstemmend bedrag.

De aankoopkoers vind je ook bij de *wisselkoersen/vakantiemunten (bv. in de krant, ...) in de kolom aankoop*

3e Jij koopt nu 6.000 Australische dollars (\$) Jij betaalt: 6.000 Austr. \$ x 1,9250 = € 11.550,- Gebruik de wisselkoerstabel.

-rekenmachine

3f Omdat je plots niet naar Australië kunt reizen, verkoop je de 6.000 Australische dollars (\$) aan de bank. Nu betaalt de bank je terug: 6.000 Austr. \$ x 1,8225 = € 10.935,- Gebruik opnieuw de wisselkoerstabel.

3g Bereken nu met de resultaten van 3e en 3f je winst/verlies: *verlies: € 11.550 – € 10.935 = € 615*

3h Je zult zelf wel merken, dat de bank met die wisselkoersen altijd winst maakt. Leg dat eens uit! *voor de verkoop van buitenlandse valuta vraagt de bank meer dan geld dan de waarde die je er voor terugkrijgt, wanneer je ze weer inlevert*

3i Welk voordeel van betaling heeft Mark Franken, wanneer hij de landen van de eurozone aandoet? *geen buitenlandse valuta meer aanschaffen, overal met euro betalen*

activiteit 4 Het geld in de Bijbel

4a De dag na de persconferentie van Mark Franken in Parijs las père Gilbert in de Franse krant Le Babelutte hierover een verslag. Spontaan dacht hij aan al dat geld, dat aan muntenverzamelingen wordt besteed. Toen dacht hij ook vlug aan de rol die geld in het Nieuwe Testament speelt, vooral in Jezus' leven in Palestina.

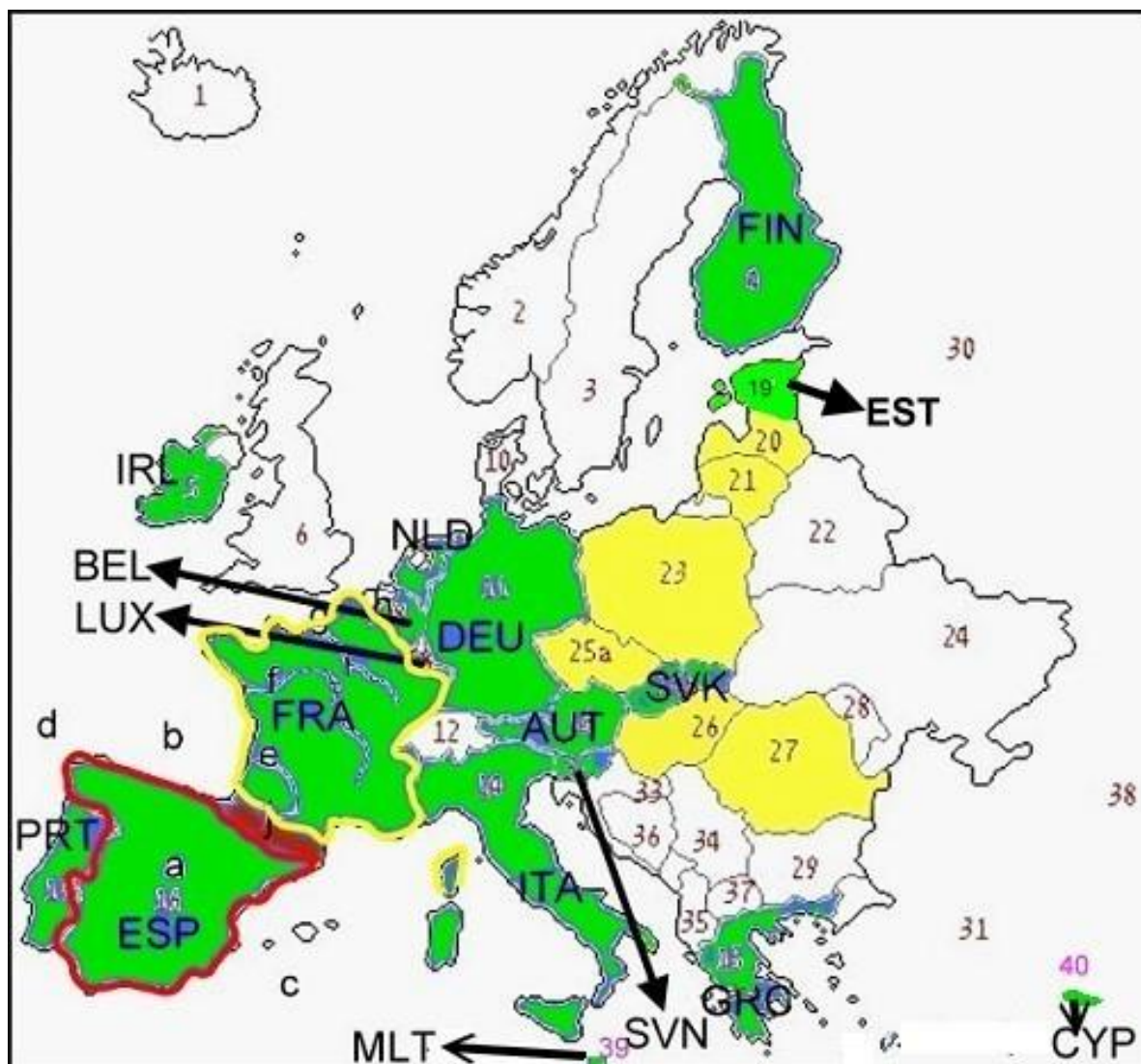
-betrokken teksten uit het Nieuwe Testament
-afbeelding van een munt die tijdens Jezus' leven in Palestina in omloop was

		<p>4b Je leest nu een of meerdere van de volgende Bijbelverhalen in. Alle hebben ze wat met geld te maken. Nadien kunnen we ons over de boodschap van die Bijbelverhalen bezinnen. Bekijk eerst hieronder de afbeelding van een geldstuk uit de tijd van Jezus van Nazareth (niet op ware grootte).</p> <p>Kies uit: -Judas en de dertig zilverlingen (sikkels) (Matteüs 26 14-16) -Jezus en de tollenaar (Lucas 5 27-32) -Geef aan de keizer, wat aan de keizer toekomt (Marcus 12 13-17) -De uitdrijving van de geldwisselaars uit de tempel (Johannes 2 13-22)</p> <p>activiteit 5 Geld voor de Derde en Vierde Wereld?</p> <p>5a Moeilijke woorden?</p> <p>5b Wat zijn derde- en vierde wereldlanden? Kan je er enkele opnoemen?</p> <p>5c Wat bedoelt men met mensen van Noord en Zuid? <i>rijke en arme wereld</i></p> <p>5d Wat betekent het, wanneer men zegt: "In België is de levensstandaard hoog"? <i>het materiële peil van het leven in België ligt hoog</i></p> <p>5e De dag na Mark Frankens persconferentie in Parijs las Jean Florin, een jonge Franse straathoekwerker, in de Franse krant Le Babelutte hierover een verslag. Omdat hij zich onder meer voor arme straatkinderen inzet, wordt hij erg getroffen door de hoge bedragen van sommige munten. "Zou al dat geld niet anders kunnen worden aangewend?" denkt hij. "Er is toch die schrijnende armoede van de derde- en vierdewereld. En wat is de kloof tussen rijk en arm groot! Om maar te zwijgen van het verschil in levensstandaard tussen Noord en Zuid!"</p> <p>5f Op welke wijze zou dat geld anders kunnen worden gebruikt? <i>invulling door de leerlingen</i></p> <p>5g We leggen onze suggesties naast mekaar en kiezen een voor ons haalbaar voorstel. <i>keuze van de klas</i></p> <p>5h Welke actie zou je met de klas kunnen voeren? <i>keuze door de klas van (een) dergelijke actie(s)</i></p>	<p>-klassengesprek</p> <p>-groepsgesprek</p> <p>-klassengesprek -viltstiften en antwoordflap- pen</p>
--	--	--	---

BIJLAGEN

bijlage 1

⑥

⑤

④

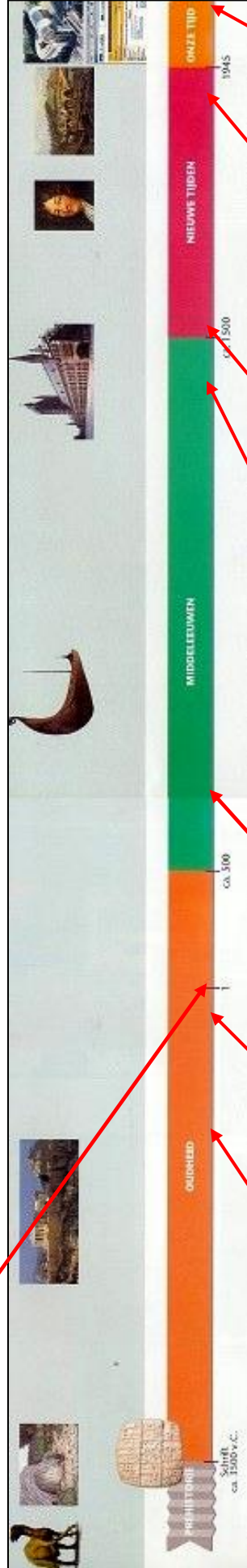
③

②

①

bijlage 2

Romeinse muntvondst

(Tijdbalk uit 'Tijdwijzer – bronnenboek', Uitgeverij Pelckmans)

	GRIEKENLAND tetradrachme Uil van Athene 450 v. Chr.
	ROMEINSE denarius moord op Caesar In 44 v. Chr.
	KAROLINGERS denier Karel de Grote 768 - 814
	VLAANDEREN gouden rijder Lodewijk van Male 1346 - 1384
	HABSBURGERS karolusdaaler Keizer Karel V 1500-1558
	BELGIË 5 frank 1835 Leopold I 1831- 1865
	BELGIË 2 euro 2008 Albert II 1993 - ..

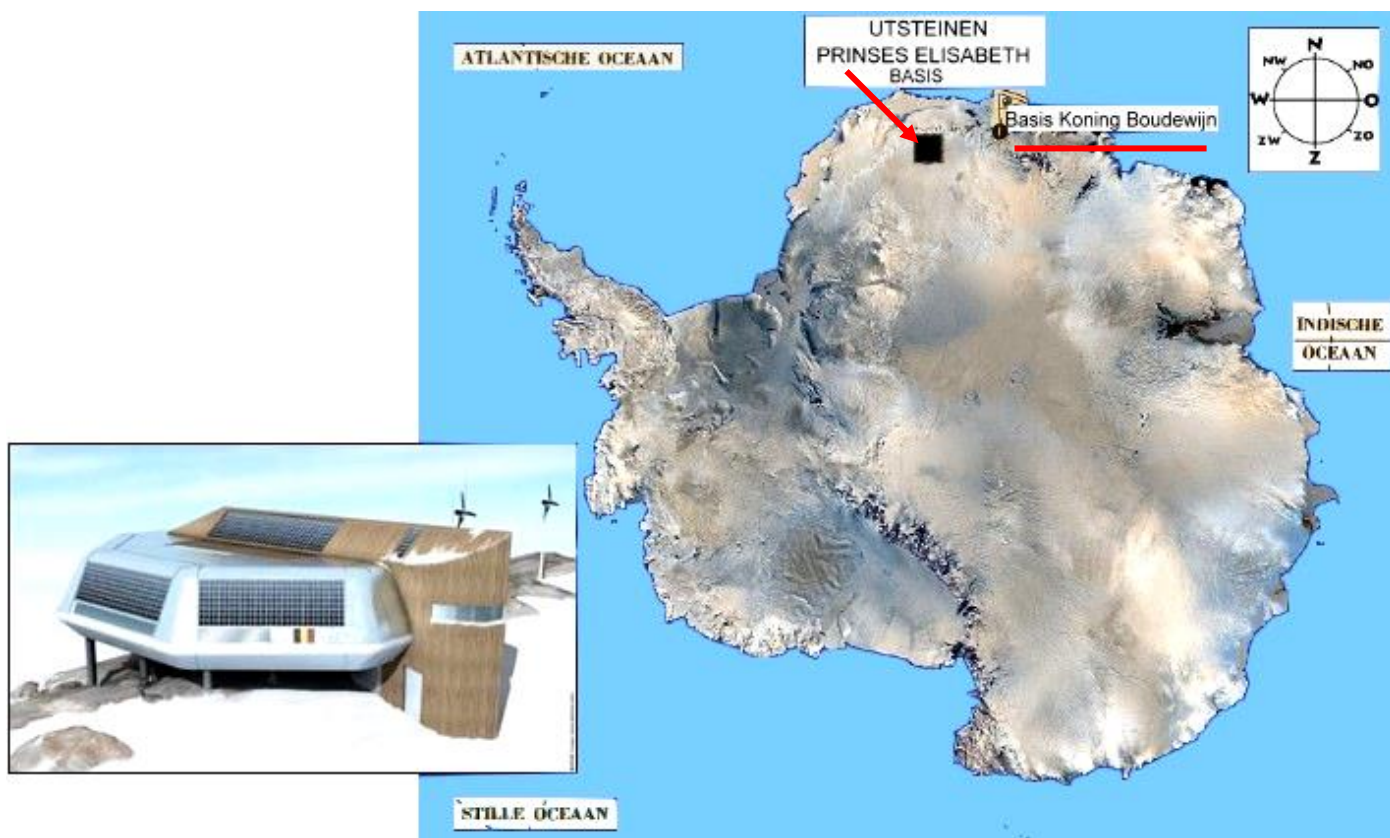
De geschiedenis van ons geld in zeven munten

bijlage 3

bijlage 4

Het project 'GELD – van vee tot PC' is een realisatie van het **EGMP** vzw
Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde – Koninklijke Vereniging
Organisatie voor numismatiek in Vlaanderen

Is munten verzamelen iets voor u?

Neem dan contact op met de dichtstbijzijnde EGMP-vereniging, zij helpen u graag!

- Aalst** J. Bosman – Spaarzaamheidstraat 8, 9300 Aalst
tel. 053 - 77 33 11, e-mail: johnny.bosman@skynet.be
- Antwerpen** R. Van Uden – , Turnhoutsebaan 111, 2110 Wijnegem
tel. 03 – 353 87 30, e-mail: ronnievanuden@skynet.be
- Brugge** E. Schutyser – Jasmijnstraat 10, 8020 Oostkamp
tel. 050 – 82 53 72, e-mail: eddy.schutyser@telenet.be
- Dendermonde** G. Van Biesen – Oudegemse Baan 73, 9200 Dendermonde
tel. 052 – 21 61 82, e-mail: dendermonde@pandora.be
- Herentals** R. Dillen – Postbus 105, 2200 Herentals
tel. 0471- 32 91 79, e-mail: rudy.dillen@telenet.be
- Leuven** J. Van Ham – Nerviërsstraat 25, 3000 Leuven
tel. 016 – 23 10 85, e-mail: georges.vanherck@live.be
- Tienen** A. Van Baelen – Blandenstraat 20, 3053 Haasrode
tel. 016 – 40 16 89, e-mail: fvanbaelen@skynet.be
- Kortrijk
Izegem** U. Hautekeete – Masteneikstraat 4, 8870 Izegem
tel. 051 – 30 43 88, e-mail: urbain.hautekeete@skynet.be

Samengesteld door
Joris Frederickx & Rudy Dillen
Numismatica Herentals EGMP

Geld – van vee tot pc
Gratis downloaden van website egmp-vzw.be/schoolproject

